

# Weldoeners starten basisschool in Rotterdam

*De Verre Bergen, het vermogensfonds van de op één na rijkste familie van Nederland, financiert een nieuwe basisschool in Zuidwijk, een van de armste buurten van Rotterdam.*

“H et is heel gek om op een school zonder leerlingen te werken”, lacht Moniek Moberts. Ze is sinds augustus leerkracht van groep 1 bij basisschool Het Epos, maar heeft er nog geen minuut voor de klas op gestaan. Ze moet nog even geduld hebben, want het is eind februari en door de coronacrisis zal de voor 30 maart geplande opening van de schooldeuren niet doorgaan. Wel konden Moberts en haar collega's in de laatste weken van maart aan de slag met de inrichting van de lokalen van het nieuwe semipermanente gebouw in Rotterdam Zuid. Daar keek ze in februari al naar uit. Moberts werkte acht jaar op een openbare basisschool in Rotterdam Zuid. Ze was net toe aan een nieuwe baan toen afgelopen zomer de bijzondere personeelsadvertentie van De Verre Bergen voorbij kwam. De filantropische stichting stelt kennis en kapitaal beschikbaar voor

gedurfde ideeën die Rotterdam beter en sterker maken, meldde de advertentietekst. Voor een nog op te richten 'School op Zuid' zocht de organisatie leerkrachten die ervaring hebben met onderwijsontwikkeling en die willen werken met teamteaching. “Helemaal mijn vacature”, zegt Moberts. “Een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van nieuw onderwijs, werken in een kwetsbare wijk waar je als leerkracht echt verschil kunt maken, en teamteaching – samen met een collega lessen voorbereiden, samen lesgeven en samen evalueren – dat sprak me erg aan.”

De Verre Bergen ondersteunt al bijna tien jaar sociaal-maatschappelijke en educatieve programma's die worden uitgevoerd door Rotterdamse (vrijwilligers)organisaties. Met het oprichten van Het Epos zetten de filantropen een nieuwe stap. De school is een eigen initiatief en alle kosten worden uit donaties van De

Verre Bergen betaald. Het Epos krijgt geen overheidssubsidie. Het is dus een particuliere school maar geen peperdure die tien- of twintigduizend euro per jaar kost. Ouders betalen 55 euro schoolgeld per jaar. Kinderen krijgen “het best mogelijke onderwijs”, belooft Hidde Verkade die het project 'School op Zuid' vanuit De Verre Bergen van de grond heeft getild. “We hebben heel ambitieuze doelen. We willen dat onze school bij de 25 procent beste scholen van de drie grote steden hoort als het om taal- en rekenprestaties gaat”, vertelt Verkade die inmiddels directeur van Het Epos is. En het gaat niet alleen om de cognitieve ontwikkeling. “De focus ligt bij ons op groei, niet op absolute prestaties”, legt Verkade uit. “Het gaat er niet om of een kind over een bepaalde lat is gekomen, maar om welke sprong het heeft gemaakt.” ▶



*Directeur Hidde Verkade en leerkracht Moniek Moberts bij de nieuwbouw van Het Epos in Rotterdam Zuid. De nieuwe basisschool wordt gefinancierd door De Verre Bergen, een filantropische stichting, opgericht door miljardair Martijn van der Vorm die jaarlijks twintig miljoen beschikbaar stelt voor sociale projecten in Rotterdam.*

## **Het Epos is te rade gegaan bij de wetenschap**



## **Gulle gevers**

Stichting De Verre Bergen is in 2011 opgericht door Martijn van der Vorm, nazaat van de grondleggers van de Holland Amerika Lijn (HAL). Met een geschat vermogen van 8,5 miljard euro is de familie Van der Vorm volgens de Quote 500 de op één na rijkste familie van Nederland. Die rijkdom vergaarden zij door de opbrengst van de verkoop van de rederij te investeren in veelal Rotterdamse bedrijven. Via De Verre Bergen wil Van der Vorm iets terugdoen voor de stad. Het fonds besteedt jaarlijks zo'n twintig miljoen aan het bedenken, uitvoeren en onderzoeken van sociale programma's. Onderzoek naar het maatschappelijk rendement van de investeringen is een vast onderdeel van de werkwijze. De Verre Bergen steunt bijvoorbeeld het project Mentoren op Zuid, waarbij studenten van de Hogeschool Rotterdam leerlingen uit Zuid begeleiden en coachen. Het programma Moeders van Rotterdam begeleidt kwetsbare zwangere vrouwen. Het vermogensfonds investeert al sinds de start in educatieve programma's voor basisschoolleerlingen op Zuid.



*Een techniekles op de Elisabethschool, verzorgd door een vakleerkracht van Rotterdam Vakmanstad, een organisatie die educatieve programma's voor scholen in Rotterdam Zuid ontwikkelt. Rotterdam Vakmanstad wordt ondersteund door De Verre Bergen en gaat op Het Epos techniek- en filosofielessen verzorgen.*

## Filantropie in het onderwijs is omstreden

In de Verenigde Staten wordt stevig gediscussieerd over de invloed van puissant rijke filantropen als Bill Gates en Mark Zuckerberg. In Nederland is dat debat bijna afwezig, schrijft de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in een beleidsverkenning uit 2018. Terwijl we sinds het begin van deze eeuw de opkomst zien van enkele zeer grote, door rijke families opgerichte vermogensfondsen, waaronder De Verre Bergen.

“Gates en Zuckerberg steken miljarden in scholen en oefenen daarmee grote invloed uit op de richting die het onderwijs op gaat”, zegt Jelmer Evers, vicevoorzitter van de AOb. “Ze jagen de digitalisering aan.”

In Nederland is onderwijs tot nog toe niet erg populair bij filantropen, blijkt uit de WRR-verkenning. Er zijn wel kleinere fondsen die investeren in het onderwijs, maar een groot vermogensfonds dat een eigen basisschool financiert, is een nieuw fenomeen. “Daarom is er een maatschappelijk debat nodig over de implicaties”, stelt Evers. “Ik geloof oprecht dat Het Epos fantastisch onderwijs gaat geven voor de kinderen in Zuidwijk, maar ik ben bang dat het de geesten in Nederland rijp maakt voor meer privatiseringen waardoor de overheid steeds meer taken aan het particulier initiatief overlaat. Die ontwikkeling is in de VS en Engeland al sinds de jaren negentig aan de gang en heeft daar geleid tot meer in plaats van minder ongelijkheid.”



## DOBBER

De ambities waarmaken zal een flinke dobber worden. Het Epos staat in Zuidwijk, een naoorlogse wijk in Charlois. Volgens het wijkprofiel dat de gemeente om de twee jaar opstelt, is dit het meest kwetsbare stadsdeel van Rotterdam en Zuidwijk is één van de armste buurten van Charlois. Verkade wil woorden als probleemwijk of achterstandsbuurt niet in de mond nemen. “Daarmee doe je de bewoners tekort”, vindt hij. Feit is wel dat er achter de voordeuren van de Zuidwijkse portiekwoningen veel kansarmoede heerst. Een kwart van de kinderen groeit op in een gezin dat rond het sociaal minimum leeft, blijkt uit de cijfers van de gemeente. Relatief vaak is dat een éénoudergezin. Bijna de helft van de bewoners heeft een niet-westerse migratieachtergrond en 45 procent is laag opgeleid. Landelijk is dat 29 procent. De Cito-toets scores liggen net als in de rest van Rotterdam-Zuid onder het toch al lage Rotterdamse gemiddelde en slechts 13 procent van de leerlingen komt op het vwo terecht. Dat percentage ligt op 22 in de rest van Nederland. Bijna de helft van de jongvolwassenen in de wijk verlaat het onderwijs zonder startkwalificatie. Moberts en haar collega’s krijgen dus een zware taak, maar Het Epos zet alles op alles om leerkrachten daarin te ondersteunen. De Verre Bergen steekt in de opbouwfase meer geld in de school dan het

## *Je hebt kinderen meer te bieden als je met z’n tweeën voor de klas staat*



ministerie van Onderwijs zou doen. “Al groeien de bomen echt niet tot in de hemel”, stelt Verkade. “Ik verwacht dat onze uitgaven per leerling maar iets hoger zullen zijn dan de reguliere bekostiging. We willen in de buurt blijven van het door de overheid gefinancierde onderwijs, anders is wat wij ontwikkelen niet over te dragen aan andere scholen. Terwijl wij de kennis en inzichten die wij bij Het Epos opdoen, juist met de stad willen delen.”

## OUDERCONTACT

Het meest in het oog springt de keuze voor teamtaching, in Nederland nog tamelijk onbekend, maar in Vlaanderen al populair. “Daar hebben we gezien dat je je kinderen meer te bieden hebt, als je met z’n tweeën voor de klas staat”, zegt Moniek Moberts. “Meer ondersteuning bij het leren, meer persoon-

lijke aandacht. En ik verwacht dat wij als leerkrachten ook veel van elkaar kunnen leren.” Een team bestaat bij Het Epos uit drie leerkrachten die samen een jaar-klas van 33 leerlingen onder hun hoede hebben. “Je besteedt maar een deel van de tijd aan lesgeven, er blijft ook ambulante tijd over waarin je je lessen voorbereidt, overlegt met de andere teamleden en contact onderhoudt met ouders”, legt Moberts uit. “Onze leerkrachten hebben elke week contact met de ouders. Dus niet alleen als er iets niet goed gaat”, legt Verkade uit. “Natuurlijk weten alle scholen in Nederland dat oudercontact belangrijk is, maar bij ons kunnen leerkrachten er ook echt tijd voor inruimen.”

## DATASPECIALIST

Een multidisciplinair team ondersteunt de leerkrachten. Naast een algemeen directeur en een hoofd bedrijfsvoering heeft Het Epos een onderwijskundig leider in dienst. Bovendien heeft de school een ouderconsulent, een zorgcoördinator en een dataspecialist aangetrokken die de effectiviteit van het onderwijs onderzoekt. “De dataonderzoeker verzamelt gegevens over de leerlingen bij leerkrachten, de zorgcoördinator en ouders”, zegt onderwijskundig leider Tom Pellis. “We interpreteren die data met het hele team. Zo komen we erachter wat in de praktijk werkt en wat beter kan. Het is een gezamenlijke ►

## ‘Wij willen leerkrachten niet bij andere scholen weglukken’



zoektocht naar het beste onderwijs voor onze kinderen.”

Het Epos volgt geen nieuw, modieus onderwijsconcept, maar is te rade gegaan bij de wetenschap. “Er zijn bergen wetenschappelijke literatuur over wat werkt in het onderwijs”, weet Hidde Verkade. “Maar we zijn ook gaan kijken bij scholen die deze wetenschappelijk inzichten succesvol in de praktijk brengen. In Nederland en Vlaanderen, maar ook in Finland, Singapore, Noord-Amerika en Engeland. Pellis: “We gaan aan de slag met pedagogische en didactische principes die goed werken bij

kinderen die met achterstanden binnenkomen. Expliciete directe instructie bijvoorbeeld, waarbij de leerkracht leerdoelen formuleert en voor structuur zorgt. Een sterke relatie met een volwassene is van belang voor het leerproces, daarom zetten wij ook twee leerkrachten voor een klas. Daarnaast werken we met een growth mindset. Hoge, maar reële verwachtingen en positieve feedback zorgen dat het geloof in eigen kunnen groeit en dat is de motor van het leren.”

Wat Het Epos doet, gebeurt volgens Verkade nu al op veel plekken in het onderwijs. “Het gedurfde en vernieuwende van Het Epos zit niet de concepten zelf, maar in de precisie waarmee we die uitvoeren.”

Of het in de praktijk werkt, zal de komende acht jaar moeten blijken. Het Epos laat tot de zomervakantie maximaal 17 vierjarigen toe en daar komen elk schooljaar 33 kleuters bij. Zo breidt de school jaarlijks met één groep uit. De schoolpopulatie moet een afspiegeling worden van de bevolking van Zuidwijk. De beschikbare plaatsen worden verdeeld op basis van het opleidingsniveau van de ouders en kinderen uit Zuidwijk hebben voorrang.

### LERARENTEKORT

Het lerarentekort kan roet in het eten gooien. Juist scholen in kwetsbare wijken hebben moeite hun vacatures te vervullen, waardoor de kansongelijkheid in het onderwijs toeneemt. Het Epos is als particuliere school niet gebonden aan de onderwijs-cao en zou leraren een hoger salaris kunnen bieden. “Maar wij willen leerkrachten niet bij andere scholen weglukken”, stelt Verkade. Dat is volgens hem ook helemaal niet nodig. “Op de vacature die wij vorige zomer hebben geplaatst, kwamen twintig reacties. Dat is niet zoveel als ik in mijn vorige functie gewend ben, maar best veel als je bedenkt dat deze mensen hebben gesolliciteerd bij een school waar nog geen kinderen op zitten.” Verkade vertrouwt op het organisatie-model dat Het Epos heeft gekozen. “Teamteaching is een goede manier om leerkrachten te ondersteunen. Het werk wordt er minder zwaar door. Bovendien worden leerkrachten bijgestaan door de ouderconsulent, zorgcoördinator en de dataspecialist. Daardoor kunnen ze echt verschil maken. Dat zorgt ervoor dat werken in Rotterdam Zuid voor leerkrachten weer aantrekkelijk wordt.” ■

